

LIBERTUS

MEDENİ HUKUK

Müfettişlik

Uzmanlık

Denetmenlik

Banka Sınavları

Gelir Uzmanlığı

Vergi Müfettişliği

Hâkimlik

Konu Anlatımlı

Örnekler

Yorumlar

Uyarılar

Pratik Bilgiler

Özgün Sorular ve Açıklamaları

Çıkış Sorular ve Açıklamaları

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

LIBERTUS MEDENİ HUKUK KONU ANLATIMLI

ISBN 978-0-2022-0016-3

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

9. Baskı: 2023, Ankara

Yayın-Proje: Özge Türk

Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.

Çetin Emeç Bulvarı 1314. Cadde No: 37A-B Çankaya/ANKARA

Tel: (0312) 472 58 55

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 46661

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Değerli Adaylar,

Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) ülkemizde kamu kurumlarında güvenceli meslek mensupluğu düzeyinde görev almak için artık temel bir unsur hâline gelmiştir.

Bu aşamada KPSS - A grubu adayları için önem arz eden temel nokta, KPSS'nin bir meslek edinme sınavı olmasından ziyade, kurum sınavlarına girme yeterliliği anlamında bir ön eleme sınavı olduğu gerçeğidir.

Yoğun emek ve özveri ile hazırlanan bu yayını; sizleri hem KPSS'de hem de kurum sınavlarında başarılı olabilmeniz için öz ve net bilgilerden uzaklaşmadan, en son mevzuat değişiklikleri doğrultusunda doğru ve güncel bilgilere ulaşabilmeniz hedeflenerek hazırlanmıştır.

Kitaba ilişkin sorularınızı pegem@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da **0538 594 92 40** numarasına WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Yayınımızın başarılarınıza katkı sağlaması ve başarı getirmesi dileğiyle.

Saygı ve hürmetle...

Pegem Akademi

QR kod ile ilgili bilgiler bir sonraki sayfada yer almaktadır.

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

Uygulamanızı Kullanabilmeniz İçin Aşağıdaki Adımları Takip Ediniz:

Kapaktaki QR kodunu herhangi bir kod okuyucu uygulaması ile okutarak ilgili Pegem Kampüs uygulamasını indirebilirsiniz.

Üyelik ekranına erişebilmek için; "Kayıt Ol" butonuna tıklayarak, üyelik formunu eksiksiz doldurduktan sonra uygulamayı kullanmaya başlayabilirsiniz.

Üye girişi yaptıktan sonra açılan pencerede kategori menüsünden "Aktivasyon Kodlarım", seçerek "Kod Ekle"ye tıklayıp kitabınız ile birlikte size iletilen aktivasyon kodu ile aktivasyon işlemlerini gerçekleştirebilirsiniz.

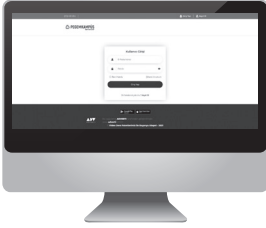
Aktivasyonunu yapmış olduğunuz konu anlatım kitabınızı "Video Dersler" sekmesinden görüntüleyebilir ve videolarınızı izlemeye başlayabilirsiniz.

Kitabın içerisindeki QR'ı okutarak ilgili kitabınızın videolarını izleyebilirsiniz.

Pegem Kampüs Web Sitesi Üzerinden Videolarınıza Erişebilmek İçin Aşağıdaki Adımları Takip Ediniz:

- 1 Mevcut tarayıcınıza <https://dijital.pegemkampus.com> yazarak web sitemiz üzerinden erişim sağlayabilirsiniz.
- 2 Pegem Kampüs üyeliğiniz yoksa "Kayıt Ol" butonuna tıkladıktan sonra formu doldurarak üyelik işlemlerinizi gerçekleştirebilirsiniz.
- 3 Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sağ üst sekmede yer alan "Aktivasyon Kodlarım" alanından kodunuzu aktif edebilirsiniz.
- 4 Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra kategori alanından "Video Dersler" sekmesine tıklayarak videolarınıza ulaşabilirsiniz..

Aktivasyon Kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.

Aktivasyon Kodu ile aktif ettiğiniz video dersler 31 Ağustos 2023 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

MEDENİ HUKUKA GİRİŞ VE BAŞLANGIÇ HÜKÜMLERİ

A. Giriş.....	1
Sosyal Hayatı Düzenleyen Kurallar ve Yaptırım Türleri	1
Hak Kavramı.....	9
B. Medeni Kanununun Başlangıç Hükümleri	17
Hukukun Kaynakları ve Uygulanması	17
Açık Boşluk-Örtülü Boşluk	26
Gerçek Boşluk-Gerçek Olmayan Boşluk	27
Bilinçli Boşluk-Bilinçsiz Boşluk	27
Dürüstlük Kuralı	28
İyiniyet Kavramı	29
İyiniyetle Hak Kazanmanın Şartları	30
İyiniyetle İlgili İstisnalar.....	31
İspat Yükü.....	34
Resmî Sicil ve Resmî Belgeler	36
Çözümlü Test	37
Çözümler	39
Cevaplı Test - 1.....	42
Cevaplı Test - 2.....	45
Cevaplı Test - 3.....	47
Çıkış Sorular	50
Çözümler	53

2. BÖLÜM
KİŞİLER HUKUKU
BİRİNCİ KISIM
Gerçek Kişiler

I. Gerçek Kişiler	55
A) Kişiliğin Kazanılması	55
B) Kişiliğin Sona Ermesi	57
C) Ölümün Dışında Kişiliğin Sona Ermesi	58
II. Gerçek Kişilerin Ehliyetleri.....	64
A) Hak Ehliyeti.....	64
B) Fiil Ehliyeti.....	65
C) Fiil Ehliyetine Göre Kişilerin Sınıflandırılması	68
III. Hısımlık.....	73
A) Kan Hısımlığı	73
B) Akdi (Sözleşmeyle Doğan) Hısımlık.....	74
C) Mahkeme Kararıyla Doğan Hısımlık = Suni (Yapay-Yapmacık Hısımlık)	75
IV. İkametgâh (Yerleşim Yeri)	76
A) İradi İkametgâh.....	76
B) Kanuni İkametgâh.....	77
C) İtibari (Varsayılan) İkametgâh	77
V. Kişilik Hakları ve Korunması.....	77
A) Kişilik Hakları	77
B) Kişilik Haklarının Korunması.....	78
VI. Adın Korunması	81
Cinsiyet Değişikliği.....	83
VII. Kişisel Durum Sicili ve Türleri	83
A) Kişisel Durum Sicili.....	83
B) Kişisel Durum Sicili Türleri	84
Çözümlü Test	85
Çözümler.....	87
Cevaplı Test - 1.....	90
Cevaplı Test - 2.....	93
Çıkmış Sorular	95
Çözümler	99

İKİNCİ KISIM

Tüzel Kişiler

Tüzel Kişilerin Türleri	104
Tüzel Kişilerin Ehliyetleri.....	105
Tüzel Kişiliğin Sona Ermesi	107
Dernekler.....	108
Vakıflar.....	121
Çözümlü Test	128
Çözümler	130
Cevaplı Test - 1.....	132
Cevaplı Test - 2.....	134
Cevaplı Test - 3.....	136
Çıkış Sorular	138
Çözümler	138

3. BÖLÜM

AİLE HUKUKU

Nişanlanma	139
Evlenme	145
Boşanma	161
Mal Rejimleri	168
Soybağı.....	173
Tanıma	175
Babalık Davası.....	176
Evlat Edinme	177
Velayet.....	179
Vesayet	181
Çözümlü Test	189
Çözümler	192
Cevaplı Test 1	196
Cevaplı Test - 2.....	198
Cevaplı Test - 3.....	201
Çıkış Sorular	203
Çözümler	206

4. BÖLÜM MİRAS HUKUKU

Miras Hukuku.....	209
Mirasçılar.....	211
Kanuni Mirasçılıkta Zümre Yapılanması	212
Mirasın Paylaşılmasındaki Geçerli İlkeler	213
Eşin Mirasçılığı ve Kanuni Miras Payları.....	214
Saklı Paylı Mirasçılar ve Miras Payları	216
Ölüme Bağlı Tasarruflar	218
Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali ve Tenkisi.....	227
Mirasın Açılması	230
Mirasın Reddi	234
Tereke Defterinin Tutulması.....	236
Resmî Tasfiye	237
Miras Sebebiyle İstihkak Davası.....	238
Mirasta Denkleştirme	238
Mirasın Paylaşılması	239
Çözümlü Test	245
Çözümler.....	249
Cevaplı Test - 1.....	252
Cevaplı Test - 2.....	254
Cevaplı Test - 3.....	258
Çıkmış Sorular	260
Çözümler.....	263

5. BÖLÜM
EŞYA HUKUKU
BİRİNCİ KISIM
Zilyetlik

I. Eşyanın Özellikleri ve Türleri.....	267
A) Eşyanın Özellikleri	267
B) Eşyanın Türleri	269
II. Tamamlayıcı Parça ve Eklenti	271
III. Zilyetlik	272

İKİNCİ KISIM
TAPU SİCİLİ

Tapu Sicili	283
A) Tapuda Tutulan Siciller	283
B) Tapu Sicilinde Yapılan İşlemler	284
C) Tapu Siciline Hâkim Olan İlkeler	287

ÜÇÜNCÜ KISIM
MÜLKİYET

Mülkiyet Hakkı	291
A) Mülkiyet Hakkının Kapsamı	291
B) Mülkiyet Hakkının Türleri.....	292
C) Taşınır Mülkiyeti.....	296
D) Taşınmaz Mülkiyeti.....	298

DÖRDÜNCÜ KISIM
SINIRLI AYNİ HAKLAR

Sınırlı Ayni Haklar	309
A) Ayni Haklara Hâkim Olan İlkeler	309
B) Sınırlı Ayni Hakların Sırası	310
C) Sınırlı Ayni Hakların Türleri	311
Oturma Hakkı	321
Çözümlü Test	337
Çözümler	340
Cevaplı Test - 1	343
Cevaplı Test - 2	346
Cevaplı Test - 3	348
Çıkmış Sorular	351
Çözümler	359

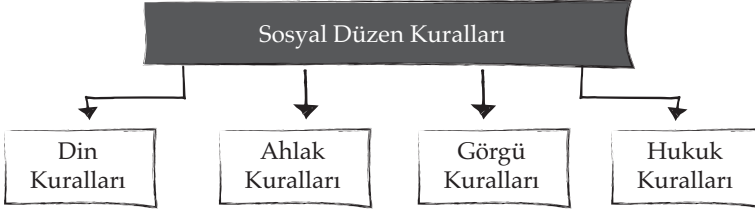
1. BÖLÜM

MEDENİ HUKUKA GİRİŞ VE BAŞLANGIÇ HÜKÜMLERİ

A. GİRİŞ

Sosyal Hayatı Düzenleyen Kurallar ve Yaptırım Türleri

Toplu hâlde yaşayan insanlar arasındaki ilişkileri düzenleyen, toplumsal düzeni ve güveni sağlayan kurallara “sosyal düzen kuralları” denir. Sosyal düzen kuralları; din, ahlak, görgü ve hukuk kurallarından oluşur.

Din Kuralları: Din kuralları, evreni yaratan ve yöneten insan üstü bir varlığa inanmayı ve ona ibadet etmeyi emreder. Allah ile insanlar arasındaki ilişkileri ve insanların birbiriyle ilişkilerini düzenler. Din kurallarına uyulmadığında günah işlenmiş sayılır. Din kurallarının yaptırımı Allah tarafından cezalandırmadır. Yaptırımı manevidir. Kişi, din kurallarına uymak istemezse kişiyi dinî kurallara uymaya hiç kimse zorlayamaz.

Ahlak Kuralları: Toplumdaki bireylerin davranışlarını düzenlemeyi hedefleyen, “doğru veya yanlış, iyi veya kötü” davranışın ne olduğu sorusuna cevap veren kurallardır. İnsanların diğer insanlara karşı sorumluluk ve ödevlerini düzenleyen ahlak kurallarına “objektif ahlak kuralları” denir. Örneğin; başkasına verilen sözün tutulması, başkasının eşyasını izin almadan kullanmamak objektif ahlak kurallarıdır. İnsanların kendilerine karşı ödev ve sorumluluklarını düzenleyen ahlak kurallarına da “subjektif ahlak kuralları” denir. Örneğin; içini temiz tutma, kötü hisler beslememe subjektif ahlak kurallarıdır.

Ahlak kurallarına aykırı davranışın yaptırımını toplum tarafından ayıplanma, kınanma, dışlanma, hor görülmedir. Yaptırımını manevidir. Kanun koyucular hukuk kuralı koyarken toplumun genel ahlak düşüncesini ve mevcut ahlak kurallarını göz önünde bulundurur.

Ahlak kuralları zaman içinde hukuk kurallarına dönüşebilir. Örneğin, yardıma muhtaç olanlara yardım edilmesi gerektiğine ilişkin ahlak kuralı Medeni Kanun'da "Herkes yardım etmediği takdirde yoksulluğa düşecek olan üst soyu ile altsoyu ile kardeşlerine nafaka vermekle yükümlüdür." (TMK 364) şeklinde düzenlenmiştir. Eşlerin birbirine olan sadakat yükümlülüğü (TMK 185), yakın hısımlar arasında evlilik yasağı (TMK 129), eşlerin ergin olmayan çocuklarına da özen ve ilgi gösterme yükümlülüğü (TMK 338) ahlak kurallarının hukuk kurallarına dönüştüğüne ilişkin hükümlerdir. Bazı hukuk kuralları ahlak kurallarına yollama (atıf) yapmıştır. Örneğin, Borçlar Kanunu'nda ahlaka aykırı amacın sağlanması için verilen şeyin geri istenemeyeceği kural (TBK 81).

Ahlaka aykırı sözleşmelerin kesin hükümsüz olduğu düzenlenmiştir (TBK 27). Ahlaka aykırı fiille başkasına zarar veren kişi zararı tazminle yükümlü tutulmuştur (TBK 49). Medeni Kanun'da "Kimse özgürlüklerinden vazgeçemez veya onları hukuka ya da ahlaka aykırı olarak sınırlayamaz (TMK 23)." hükmüyle ahlak kuralı hukuk düzeninin parçası hâline getirilmiştir.

Görgü Kuralları: Günlük yaşamlarında kişilerin toplum içindeki birbiriyle karşılaştıkları veya belirli bir faaliyete katıldıkları zaman ne şekilde davranmaları gerektiğini gösteren kurallardır. Yaptırımını manevidir. Görgü kurallarına uymayan kişiler "görgüsüz, kaba" olarak nitelendirilir.

Hukuk Kuralları: Kişilerin birbiriyle ve devletle arasındaki ilişkileri düzenleyen, uyulması kamu gücü ile desteklenmiş, uyulmaması hâlinde devlet yaptırımına bağlanmış kurallar bütünüdür. Hukuk kuralları genel, soyut, sürekli ve objektiftir. Hukuk kuralları, dışı vurulmuş davranış ve ilişkileri düzenler. Hukuk kuralları toplumda hukuki güvenliği, adaleti, barışı, özgürlüğü, eşitliği ve toplumsal düzeni sağlar.

Hukuk kurallarının yaptırımını maddidir. Devlet zor kullanarak hukuk kurallarına uyulmasını sağlar.

Hukuk Kurallarının Yaptırımını

a. Cebri İcra

Herhangi bir borç ya da yükümlülüğün borçlu veya yükümlüsü tarafından kendi rızasıyla yerine getirilmemesi durumunda devlet gücüyle zorla yerine getirilmesidir.

b. Tazminat

Bir kimsenin, bir hukuk kuralına veya yaptığı sözleşmeye aykırı davranması sonucunda doğumuna sebebiyet verdiği maddi ve manevi zararı giderme yükümlülüğüdür. Haksız fiil ve sözleşmeye aykırı davranış hâlinde zarar uğrayan kişiye tazminat ödenir.

c. Ceza

Ceza kanunlarında suç olarak öngörülen hukuk kurallarının ihlali hâlinde uygulanan yaptırımdır.

d. İdare hukukunda iptal

İdari işlemlerin yetki, şekil, sebep, konu, maksat unsurlarından biriyle hukuka aykırı olması hâlinde idari yargı mahkemelerince geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılmasıdır. Hukuka aykırı idari işlem ve eylemden zarar görenler idari yargıda tam yargı davası açarak zararlarını tazmin ettirebilir.

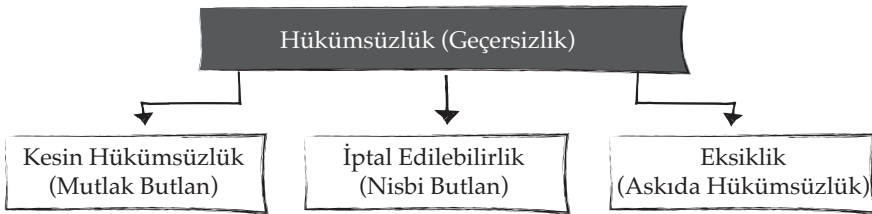
e. Hukuki işlemlere uygulanan yaptırımlar

1. Yokluk

Hukuki işlemin kurucu unsurlarından bir veya birkaçının olmaması hâlinde uygulanan yaptırımdır. Kurucu unsurlarda eksiklik varsa hukuki işlem varlık kazanamaz, hiç doğmamış sayılır. Örneğin, satış sözleşmesinin kurucu unsurları “satışa konu eşya ve satış bedeli”dir. Bu unsurlardan biri eksikse sözleşme hiç kurulmamış sayılır, yoklukla maluldür. Hukuki işlemin yokluğu, herkes tarafından her zaman ileri sürülebilir. Yok hükmünde bir işlemin ortadan kaldırılması için dava açmak gerekmez, dava yoluyla sadece yokluk tespit ettirilebilir. Hâkim işlemin yokluğunu re’sen (kendiliğinden) dikkate alır. Davada işlemin yokluğuna ilişkin beyanlar itiraz niteliği taşır.

2. Hükümsüzlük

Kanun koyucunun kurulmuş bir hukuki işleme, tarafların istediği hüküm ve sonuçları bağlamamasıdır. Hukuk kurallarınca konulan şekil ve şartlara uygun yapılmayan işlemlerin istenen hukuki sonucu doğurmamasıdır.

Kesin Hükümsüzlük (Mutlak Butlan)

Kurulmuş bir hukuki işlemin kamu yararı düşüncesiyle konulmuş, kamu düzenini ilgilendiren geçerlilik şartlarını taşıyamaması sebebiyle baştan itibaren geçersiz sayılmasıdır.

Kesin hükümsüzlük sebepleri;

- ❖ İrade beyanında bulunan kişinin ehliyetsiz olması
- ❖ İşlemin konusunun emredici hukuk kurallarına aykırı olması

- ❖ İşlemin konusunun genel ahlaka aykırı olması
- ❖ İşlemin konusunun kişilik haklarına aykırı olması
- ❖ İşlemin konusunun başlangıçtan itibaren objektif olarak imkânsız olması
- ❖ Hukuki işlemin geçerliliği için aranan şekle uyulmaması
- ❖ İşlemin muvazaalı olması

Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı ve konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür. Örneğin; akıl hastası A ile B arasında yapılan bilgisayar satımına ilişkin sözleşme ehliyetsizlik nedeniyle hükümsüzdür.

Taraflar kesin hükümsüz bir sözleşme yapmış ve borçlarını yerine getirmişse, verdiklerini sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre geri isteyebilir. Ancak hukuka veya ahlaka aykırı bir sonucun gerçekleştirilmesi amacıyla verilen şey geri istenemez. Ancak davada hâkim, bu şeyin devlete mal edilmesine karar verebilir (TBK 81).

Sözleşmenin tamamen geçersiz sayılmasına “tam butlan”, sözleşmenin sadece bir bölümünün geçersiz sayılmasına “kısmî butlan” denir. Sözleşmenin içerdiği hükümlerden bir kısmının hükümsüz olması, diğerlerinin geçerliliğini etkilemez ancak bu hükümler olmaksızın sözleşmenin yapılamayacağı açıkça anlaşılırsa, sözleşmenin tamamı kesin olarak hükümsüz olur. Geçersiz olan hükümlere rağmen tarafların sözleşmeyi yapacakları tespit edilirse, sözleşme geçersiz kısımlar olmaksızın kurulmuş sayılır.

Kesin hükümsüz (mutlak butlanla batıl) işlemler yapıldıkları andan itibaren geçersiz olup hiçbir hüküm ve sonuç doğurmazlar. İşlemin batıl olduğunu sadece taraflar değil, 3. kişiler de ileri sürebilir. Kesin hükümsüzlük menfaatleri; hukuki işlemin geçersizliğine bağlı olan herkes tarafından, herkese karşı, her zaman ileri sürülebilir. İşlemin kesin hükümsüz olduğunu ileri sürmek süreye bağlı değildir. Süren davada taraflar kesin hükümsüzlüğü ileri sürmemiş olsa bile hâkim durumu re’sen (kendiliğinden) dikkate alır. Davada işlemin hükümsüzlüğüne ilişkin beyanlar itiraz niteliği taşır.

Kesin hükümsüz işlemler ölü doğan, geçersiz işlemlerdir. Dolayısıyla işlemin ortadan kaldırılması için dava açmak gerekmez. İstisna mutlak butlanla batıl evlilikler ile akıl hastasının yaptığı ölüme bağlı tasarruf işlemi olan vasiyetname ve miras sözleşmesidir. Mutlak butlanla batıl evlilikler ile akıl hastasının yaptığı ölüme bağlı tasarruflar; kendiliğinden geçersiz sayılmaz, mahkeme kararıyla ortadan kaldırılması gerekir. Bu işlemler mahkeme kararıyla geçersiz kılınıncaya dek hüküm ve sonuçlarını doğurur.